

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 1.7.2003
COM (2003) 393 τελικό

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Ανοίγοντας το δρόμο για ένα νέο μέσο γειτνίασης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

I.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	3
II.	ΣΤΟΧΟΙ.....	4
III.	ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ	6
IV.	ΠΡΟΣ ΕΝΑ ΜΕΣΟ ΓΕΙΤΝΙΑΣΗΣ : ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΕ ΔΥΟ ΣΤΑΔΙΑ.....	8
	Πρώτο Στάδιο 2004-2006: Εισαγωγή προγραμμάτων για τη γειτνίαση	9
	Δεύτερο Στάδιο μετά το 2006: Νέο μέσο γειτνίασης.....	11
V.	ΕΠΟΜΕΝΑ ΣΤΑΔΙΑ	13
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: Προτεινόμενος κατάλογος των προγραμμάτων γειτνίασης.....	15

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Στην ανακοίνωσή της “Ευρύτερη Ευρώπη – Γειτονικές σχέσεις: ένα νέο πλαίσιο σχέσεων με τους γείτονές μας στα ανατολικά και νότια σύνορά μας”¹ (εφεξής “η ανακοίνωση για την ευρύτερη Ευρώπη”), η Επιτροπή πρότεινε ότι “η ΕΕ πρέπει να έχει ως στόχο την ανάπτυξη μιας ζώνης ευμάρειας και φιλικής γειτονίας ... με τον οποίο η Ευρωπαϊκή Ένωση θα απολαμβάνει στενές ειρηνικές σχέσεις και σχέσεις συνεργασίας.” Την επόμενη δεκαετία και έπειτα, η ικανότητα της Ένωσης να προσφέρει ασφάλεια, σταθερότητα και βιώσιμη ανάπτυξη στους πολίτες της θα ταυτίζεται με το συμφέρον της για στενή συνεργασία με τους γείτονές της. Η χάραξη μιας τέτοιας πολιτικής αποτελεί τη λογική συνέπεια της διαδικασίας διεύρυνσης, η οποία, όπως αναφέρει η ανακοίνωση “θα δώσει νέα ώθηση στην προσπάθεια της προσέγγισης των 385 εκατ. κατοίκων των χωρών που θα βρεθούν στα εξωτερικά χερσαία και θαλάσσια σύνορα, δηλαδή στη Ρωσία, στα δυτικά ΝΑΚ και στα κράτη της νοτίου Μεσογείου.”
2. Ένα από τα στοιχεία της ανακοίνωσης για την ευρύτερη Ευρώπη ήταν συγκεκριμένα το ενδεχόμενο της δημιουργίας ενός νέου μέσου για τη γειτνίαση, “που θα βασίζεται στις θετικές εμπειρίες από την προαγωγή της διασυνοριακής συνεργασίας με τα προγράμματα PHARE, Tacis και INTERREG”, και που θα μπορούσε να επικεντρώνεται “στην εξασφάλιση της ομαλής λειτουργίας και της ασφαλούς διαχείρισης των μελλοντικών ανατολικών και μεσογειακών συνόρων, προωθώντας τη βιώσιμη οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των συνοριακών περιοχών και επιδιώκοντας τη διασυνοριακή, περιφερειακή και διακρατική συνεργασία”. Το νέο μέσο θα μπορούσε επίσης να χρησιμεύσει “για την αποφυγή της χάραξης νέων διαχωριστικών γραμμών στην Ευρώπη και για την προώθηση της σταθερότητας και της ευμάρειας εντός και πέραν των νέων συνόρων της Ένωσης.” Η ανακοίνωση για την ευρύτερη Ευρώπη τονίζει επίσης ότι οι διασυνοριακοί πολιτιστικοί δεσμοί έχουν μεγαλύτερη σημασία στο πλαίσιο της εγγύτητας.

Το Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων και Εξωτερικών Σχέσεων του Ιουνίου 2003 εξέφρασε την ικανοποίησή του για την ανακοίνωση για την ευρύτερη Ευρώπη και κάλεσε την Επιτροπή να υποβάλει ανακοίνωση σχετικά με την έννοια ενός νέου μέσου γειτνίασης και να μελετήσει μέτρα για τη βελτίωση της διαλειτουργικότητας μεταξύ των διαφόρων μέσων. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Θεσσαλονίκης ενέκρινε τα συμπεράσματα αυτά.

3. Η Επιτροπή εξέτασε τη δυνατότητα δημιουργίας ενός τέτοιου μέσου, χρησιμοποιώντας ως σημείο αφετηρίας το πλαίσιο συντονισμού που δημιουργήθηκε τα τελευταία έτη για τα προγράμματα INTERREG, PHARE και Tacis. Για να διασφαλιστεί μία συνολική προσέγγιση, το μέσο αυτό πρέπει να καλύπτει και τις γειτονικές χώρες που εντάσσονται στο πρόγραμμα CARDS και στην εταιρική σχέση Euro-Med, έστω και αν οι χώρες των δυτικών Βαλκανίων δεν εντάσσονται στο πολιτικό πλαίσιο της ανακοίνωσης για την ευρύτερη Ευρώπη. Μετά την προσχώρηση της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, τα σύνορά τους με τα δυτικά ΝΑΚ και τα δυτικά Βαλκάνια θα αποτελούν τα

¹ COM(2003) 104, 11 Μαρτίου 2003

μελλοντικά εξωτερικά σύνορα της Ένωσης, γι' αυτό και εξετάζονται επίσης στην παρούσα ανακοίνωση. Η ανακοίνωση για την ευρύτερη Ευρώπη δεν περιλαμβάνει την Τουρκία στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος μέσου, δεδομένου ότι η Τουρκία διατηρεί στενή σχέση με την Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία είναι πολύ μεγαλύτερη από εκείνη που διατηρεί η Ευρωπαϊκή Ένωση με τις άλλες γειτονικές μη υποψήφιες χώρες.

4. Η παρούσα ανακοίνωση περιλαμβάνει μία αξιολόγηση των δυνατοτήτων δημιουργίας ενός νέου μέσου γειτνίασης. Λαμβανομένων υπόψη των βραχυπρόθεσμων περιορισμών για το συντονισμό των υφιστάμενων χρηματοδοτικών μέσων (INTERREG, πρόγραμμα διασυνοριακής συνεργασίας PHARE, πρόγραμμα διασυνοριακής συνεργασίας Tacis, CARDS και Meda), η Επιτροπή προτείνει να υιοθετηθεί μία προσέγγιση σε δύο στάδια. Το πρώτο στάδιο, από το 2004 έως το 2006, θα επιδιώξει τη σημαντική βελτίωση του συντονισμού μεταξύ των διαφόρων σχετικών χρηματοδοτικών μέσων στο πλαίσιο του υφιστάμενου νομοθετικού και δημοσιονομικού πλαισίου κατά το δεύτερο στάδιο, για τη περίοδο μετά το 2006, η Επιτροπή προτίθεται να προτείνει ένα νέο νομικό μέσο που θα λαμβάνει υπόψη τις κοινές προκλήσεις που προσδιορίζονται στην ανακοίνωση για την ευρύτερη Ευρώπη.
5. Η παρούσα ανακοίνωση αποτελείται από τέσσερα μέρη. Μετά από αυτή την εισαγωγή, το δεύτερο μέρος καθορίζει τους βασικούς στόχους, ενώ το τρίτο μέρος περιγράφει την παρούσα κατάσταση όσον αφορά τα υπάρχοντα μέσα συνεργασίας. Το τέταρτο μέρος περιγράφει κατ' αρχάς τα πρακτικά μέτρα που προτίθεται να εφαρμόσει η Επιτροπή αμέσως για την περίοδο έως το 2006, για να ενισχύσει τη συνεργασία κατά μήκος των εξωτερικών συνόρων βάσει του σημερινού νομικού πλαισίου, και στη συνέχεια προβαίνει σε μία πρώτη ανάλυση των άλλων πιθανών ενεργειών για την περίοδο μετά το 2006, εντοπίζοντας τα βασικά σημεία που πρέπει να εξεταστούν για τη δημιουργία ενός μελλοντικού νέου μέσου γειτνίασης. Το τελευταίο μέρος περιγράφει τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για την εφαρμογή των προτάσεων που παρουσιάζονται στην παρούσα ανακοίνωση.

II. ΣΤΟΧΟΙ

6. Η θετική επίπτωση της διεύρυνσης στα σημερινά και μελλοντικά κράτη μέλη και στις γειτονικές χώρες θα είναι μεγάλη. Συγχρόνως, οι νέες δυνατότητες που παρέχει η διεύρυνση θα συνοδεύονται από νέες προκλήσεις: οι υπάρχουσες διαφορές του βιοτικού επιπέδου με τις γειτονικές χώρες της Ένωσης ενδέχεται να οξυνθούν λόγω της ταχύτερης ανάπτυξης των νέων κρατών μελών σε σχέση με τους εξωτερικούς γείτονές τους· θα πρέπει να αντιμετωπιστούν κοινές προκλήσεις σε τομείς όπως το περιβάλλον, η δημόσια υγεία, η πρόληψη και η καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος· η αποτελεσματική και ασφαλής διαχείριση των συνόρων θα είναι βασική αφενός για την προστασία των κοινών συνόρων, αφετέρου για την προώθηση του νόμιμου εμπορίου και της κυκλοφορίας. Τέλος, εξίσου σημαντικό είναι οι μακρόχρονοι πολιτιστικοί δεσμοί εκατέρωθεν αυτών των συνόρων να ενισχυθούν και όχι να παρεμποδιστούν.

ΤΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ ΣΥΝΟΡΑ ΤΗΣ ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΜΕΤΑ ΤΟ 2006

Ανατολικά, τα μελλοντικά ανατολικά σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τα ΝΑΚ θα βρίσκονται μεταξύ οκτώ κρατών μελών και τεσσάρων γειτονικών χωρών. Αυτά τα χερσαία σύνορα θα εκτείνονται από τη θάλασσα Barents προς βορρά έως τη Μαύρη Θάλασσα προς νότο, σε μήκος πάνω από 5000 χλμ., και θα καλύπτουν περιοχές με πολύ διαφορετικά γεωγραφικά, οικονομικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά. Οι διαφορές όσον αφορά τη φτώχεια σ' αυτά τα σύνορα είναι σημαντικές. Οι πολιτιστικοί δεσμοί σ' αυτά τα σύνορα είναι ιδιαίτερα σημαντικοί διότι οι κοινότητες έχουν μακρά ιστορία συνύπαρξης εκατέρωθεν των συνόρων τα οποία μετακινήθηκαν επανειλημμένα προς τη μία και την άλλη κατεύθυνση.

Νοτιοανατολικά, τα μελλοντικά σύνορα θα αφορούν τις πέντε χώρες των δυτικών Βαλκανίων, που περιβάλλονται από έξι κράτη μέλη. Οι χώρες αυτές έχουν ιστορικούς δεσμούς αιώνων. Οι σημερινές οικονομικές σχέσεις και η εμπειρία της διαδικασίας νομικής ανάπτυξης και μεταρρύθμισης της δημόσιας διοίκησης στις υπό ένταξη χώρες αποτελούν τα σημαντικότερα στοιχεία ενδιαφέροντος γ' αυτού του είδους τη συνεργασία.

Νότια, τα σύνορα μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των χωρών της ανατολικής και νοτίου Μεσογείου είναι σχεδόν αποκλειστικά θαλάσσια και θα αφορούν οκτώ κράτη μέλη και δέκα γειτονικές χώρες. Τα σύνορα καλύπτουν όλο το μήκος της Μεσογείου Θαλάσσης (5.500 χλμ) και τα διάφορα θαλάσσια σημεία διέλευσης ποικίλλουν σημαντικά σε απόσταση. Χαρακτηρίζονται δε από σημαντική διαφορά ανάπτυξης ανάμεσα στο βόρειο και το νότιο τμήμα της Μεσογείου, αλλά υπάρχουν στενοί ιστορικοί, πολιτιστικοί και ανθρωπίνι δεσμοί.

7. Αν και το πολιτικό, οικονομικό και κοινωνικό πλαίσιο διαφέρει μεταξύ των συνόρων (βλέπε παρακάτω στο πλαίσιο), οι βασικοί στόχοι συνεργασίας που επιδιώκονται είναι περίπου ίδιοι παντού. Η προσέγγιση που θα εφαρμοστεί στο πλαίσιο του μελλοντικού νέου μέσου γειννίαςης πρέπει επομένως να εφαρμοστεί, τηρουμένων των αναλογιών, σε όλα τα σημερινά και μελλοντικά σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τα δυτικά ΝΑΚ, τα δυτικά Βαλκάνια και τις χώρες της Μεσογείου.
8. Στο ευρύτερο πλαίσιο της ανακοίνωσης για την ευρύτερη Ευρώπη, τα παραπάνω στοιχεία επιβάλλουν ως σημαντικούς στόχους, τόσο για το μελλοντικό νέο μέσο γειννίαςης, όσο και για το πρώτο μεταβατικό στάδιο, τα επόμενα θέματα.
 - 8.1. *Προώθηση σταθερής οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης στις παραμεθόριες περιοχές*

Η στενότερη συνεργασία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των γειτόνων της θα συμβάλει στην επιτάχυνση της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης και στη μείωση της φτώχειας στις παραμεθόριες περιοχές, χάρη στην αύξηση των εμπορικών και επενδυτικών ροών, στην ενίσχυση της διασυνοριακής συνεργασίας σε θέματα οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής, στην προώθηση της συνεργασίας στους τομείς των μεταφορών και της ενέργειας και στην ουσιαστικότερη ένταξη των γειτονικών χωρών στην ευρύτερη ευρωπαϊκή συνεργασία.

Κατά κανόνα, η μικρή απόσταση από τις αγορές της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα καταστήσει τις εξωτερικές γειτονικές περιοχές οικονομικά ελκυστικότερες και θα δημιουργήσει νέες ευκαιρίες γι'αυτές. Σήμερα, οι περιοχές αυτές διαθέτουν συχνά φυσικά οικονομικά πλεονεκτήματα, όπως φθηνότερο εργατικό δυναμικό και χαμηλότερα έξοδα μεταφοράς.

- 8.2. *Συνεργασία για την αντιμετώπιση των κοινών προκλήσεων σε τομείς όπως το περιβάλλον, η δημόσια υγεία, η πρόληψη και η καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος.*

Όπως αναφέρεται στην ανακοίνωση για την ευρύτερη Ευρώπη, “οι απειλές για την αμοιβαία ασφάλεια, λόγω της διασυνοριακής διάστασης των περιβαλλοντικών και πυρηνικών καταστροφών, μεταδοτικών ασθενειών, παράνομης μετανάστευσης, εμπορίου ανθρώπων, οργανωμένου εγκλήματος ή τρομοκρατικών δικτύων, θα απαιτήσουν την από κοινού προσέγγιση ώστε να αντιμετωπιστούν συνολικά.” Αν και απαιτείται ευρύτερη διεθνής συνεργασία για να αντιμετωπιστούν πολλά από αυτά τα θέματα, είναι σημαντικός ο ρόλος της περιφερειακής και διασυνοριακής συνεργασίας, και αυτό πρέπει να ληφθεί ιδιαίτερα υπόψη στο νέο μέσο.

- 8.3. *Διασφάλιση αποτελεσματικών και ασφαλών συνόρων*

Η διαχείριση αποτελεσματικών συνόρων είναι βασική για την κοινή ευμάρεια και ασφάλεια. Η διευκόλυνση του εμπορίου και της κυκλοφορίας, και συγχρόνως η προστασία των συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης από το λαθρεμπόριο, το εμπόριο ανθρώπων, το οργανωμένο έγκλημα (συμπεριλαμβανομένης της τρομοκρατικής απειλής), και την παράνομη μετανάστευση (συμπεριλαμβανομένης της διαμετακομιστικής λαθρομετανάστευσης), θα έχουν ουσιαστική σημασία. Η περιφερειακή και διασυνοριακή συνεργασία μπορεί να βοηθήσει στην αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων, αν και απαιτείται δράση και σε εθνικό επίπεδο.

- 8.4. *Πρώθηση τοπικών δράσεων, του τύπου “με επίκεντρο τον άνθρωπο”*

Λαμβανομένων υπόψη των μακροχρόνιων κοινωνικών και πολιτιστικών δεσμών εκατέρωθεν των εξωτερικών συνόρων της Ένωσης, τα νέα εξωτερικά σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν πρέπει να θεωρούνται εμπόδιο για τις σημερινές επαφές και τη συνεργασία σε τοπικό επίπεδο. Αυτό το είδος συνεργασίας βασίζεται σε πολύ παλιά παράδοση ιδίως κατά μήκος των χερσαίων συνόρων της διευρυμένης Ένωσης. Επομένως, οι διασυνοριακές επαφές σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο πρέπει να ενθαρρύνονται, να ενισχύονται οι ανταλλαγές και να εμβαθύνεται η οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική και εκπαιδευτική συνεργασία μεταξύ των τοπικών κοινοτήτων.

Το παρόν μέσο πρέπει να συμπληρώνει και να έχει συνοχή με άλλες σχετικές πολιτικές και μέσα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως με τα εθνικά προγράμματα χρηματοδοτικής ενίσχυσης και τις ειδικές τομεακές πολιτικές και μέσα (π.χ. διευκόλυνση Σένγκεν, EQUAL, TEMPUS, κλπ).

III. ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

9. Σήμερα, η συνεργασία κατά μήκος των σημερινών και μελλοντικών εξωτερικών συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης βασίζεται σε διάφορα μέσα (βλέπε παρακάτω στο

πλαίσιο). Τα μέσα αυτά διέπονται από διάφορους κανονισμούς, και επομένως βασίζονται σε διάφορες διαδικασίες προσδιορισμού, επιλογής και εφαρμογής, που καθιστούν δύσκολη την εφαρμογή πραγματικών κοινών σχεδίων (δηλαδή που επιδιώκουν κοινό στόχο και λειτουργούν ταυτόχρονα εκατέρωθεν των συνόρων). Η πολυμορφία αυτή των μέσων και διαδικασιών, και οι αδυναμίες που απορρέουν κατά την εφαρμογή έχουν προκαλέσει συχνά τις επικρίσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

ΜΕΣΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗΣ ΚΑΙ ΥΠΟΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ/ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

- **Η κοινοτική πρωτοβουλία INTERREG²**, χρηματοδοτικό μέσο στο πλαίσιο των διαρθρωτικών ταμείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υποστηρίζει τη διασυνοριακή και διακρατική συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών και των γειτονικών χωρών. Αν και στα προγράμματα INTERREG συμμετέχουν άμεσα οι γειτονικές χώρες, τα διαρθρωτικά ταμεία μπορούν να χρησιμοποιηθούν μόνο μέσα στην Ένωση. Τα προγράμματα INTERREG για τα εξωτερικά σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης προϋποθέτουν επομένως πηγή χρηματοδότησης για τις δραστηριότητες που αναπτύσσονται στις γειτονικές χώρες.
- Στο πλαίσιο του προενταξιακού μέσου PHARE στις υποψήφιες χώρες, τα **προγράμματα διασυνοριακής συνεργασίας PHARE³** στηρίζουν τη διασυνοριακή συνεργασία με τα κράτη μέλη και μεταξύ των υποψηφίων χωρών. Μέχρι στιγμής, η διασυνοριακή συνεργασία στα εξωτερικά σύνορα των υποψηφίων χωρών χρηματοδοτείται μέσω των εθνικών προγραμμάτων PHARE. Για την περίοδο 2004-2006, το γεωγραφικό πεδίο του προγράμματος διασυνοριακής συνεργασίας PHARE θα επεκταθεί και θα καλύψει τα εξωτερικά σύνορα της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας.
- Στα NAK **το πρόγραμμα διασυνοριακής συνεργασίας Tacis⁴** υποστηρίζει τη διασυνοριακή συνεργασία στις δυτικές παραμεθόριες περιοχές της Ρωσίας, της Λευκορωσίας, της Ουκρανίας και της Μολδαβίας. Ιδιαίτερη σημασία στο παρόν πλαίσιο έχει η “χρηματοδοτική διευκόλυνση για μικρά έργα”, η οποία παρέχει αυξημένη στήριξη σε πρωτοβουλίες διασυνοριακής και άλλης μορφής συνεργασίας με την πρωτοβουλία INTERREG.
- Στην περιοχή των Δυτικών Βαλκανίων, το **CARDS⁵** αποτελεί το βασικό μέσο για τη διαδικασία σταθεροποίησης και σύνδεσης και υποστηρίζει ένα φάσμα δραστηριοτήτων προς το σκοπό αυτό. Ο κανονισμός CARDS θέτει ως στόχο την ενίσχυση της περιφερειακής, διακρατικής, διασυνοριακής και διαπεριφερειακής συνεργασίας μεταξύ των δικαιούχων χωρών, μεταξύ των δικαιούχων χωρών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης και μεταξύ των δικαιούχων χωρών και άλλων χωρών αυτής της περιοχής. Στο πλαίσιο του κανονισμού CARDS δεν υπάρχει ακόμη κανένα πρόγραμμα διασυνοριακής συνεργασίας.

² Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1260/1999 του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 1999 και οι γενικές κατευθύνσεις INTERREG III, ΕΕ C143, 23 Μαΐου 2000

³ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2760/98 της Επιτροπής της 18ης Δεκεμβρίου 1998

⁴ Κανονισμός (ΕΚ, Euratom) αριθ. 99/2000 του Συμβουλίου της 29ης Δεκεμβρίου 1999

⁵ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2666/2000 του Συμβουλίου της 5ης Δεκεμβρίου 2000

- Στην περιοχή της Μεσογείου, το **πρόγραμμα Meda**⁶ προβλέπει στήριξη της περιφερειακής συνεργασίας υπό την ευρύτερη έννοια μεταξύ χωρών της νοτίου και ανατολικής ακτής της Μεσογείου, αλλά μέχρι στιγμής δεν έχουν χρηματοδοτηθεί δραστηριότητες άμεσης συνεργασίας με τα κράτη μέλη.

10. Τα ισχύοντα νομικά πλαίσια και διαδικασίες γι' αυτή τη συνεργασία λειτουργούσαν αυτόνομα, αλλά δημιούργησαν ορισμένα προβλήματα που περιορίζουν τα αποτελέσματα της συνεργασίας κατά μήκος των εξωτερικών συνόρων. Τα προβλήματα αυτά απορρέουν από την εφαρμογή στη δημοσιονομική διαχείριση των κοινοτικών πόρων ριζικά διαφορετικών συστημάτων, που συνεπάγονται διαφορετικούς ρόλους και αρμοδιότητες για την Επιτροπή και τις εθνικές, περιφερειακές ή τοπικές αρχές. Οι διαφορές αυτές φαίνονται, κυρίως, στα ακατάλληλα επίπεδα χρηματοδότησης, στη διαδικασία προγραμματισμού (χωριστός τρόπος προγραμματισμού), στην επιλογή των έργων (χωριστές διαδικασίες αξιολόγησης και επιλογής και χωριστές διαδικασίες λήψης αποφάσεων), στην υλοποίηση των έργων (διάφοροι κανόνες που διέπουν τις εσωτερικές και εξωτερικές διαδικασίες για τις δημόσιες συμβάσεις), και στην παρακολούθηση των έργων (διάφορες διαδικασίες πληροφόρησης, παρακολούθησης και αξιολόγησης).

IV. ΠΡΟΣ ΕΝΑ ΜΕΣΟ ΓΕΙΤΝΙΑΣΗΣ : ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΕ ΔΥΟ ΣΤΑΔΙΑ

11. Η Επιτροπή κατάφερε να βελτιώσει σημαντικά το συντονισμό μεταξύ INTERREG και διασυνοριακής συνεργασίας PHARE, όπου υπάρχουν ήδη από αρκετά έτη κοινές δομές συντονισμού, κοινές διαδικασίες προγραμματισμού και επιλογής. Επίσης σημειώθηκε πρόοδος στο συντονισμό μεταξύ INTERREG και διασυνοριακής συνεργασίας Tacis, ιδίως στα σύνορα Φινλανδίας-Ρωσίας. Η επίπτωση αυτών των μέτρων συντονισμού θα περιορίζεται ωστόσο πάντα από την ύπαρξη διαφορετικών νομικών και δημοσιονομικών πλαισίων. Η έννοια ενός νέου μέσου γειτνίασης παρέχει την ευκαιρία να δημιουργηθεί μία ενιαία προσέγγιση όσον αφορά τη συνεργασία πέρα από τα εξωτερικά σύνορα της Ένωσης, η οποία θα λύσει τα προβλήματα που αντιμετωπίζονται σήμερα.
12. Ωστόσο, ένα νέο μέσο γειτνίασης δημιουργεί ορισμένα σημαντικά νομικά και δημοσιονομικά προβλήματα, κυρίως όσον αφορά τον σημερινό διαχωρισμό μεταξύ των εσωτερικών και εξωτερικών πηγών χρηματοδότησης. Τα προβλήματα αυτά δεν μπορούν να λυθούν αμέσως. Επίσης, δεδομένου ότι οι σημερινές δημοσιονομικές προοπτικές ισχύουν έως το τέλος του 2006, και λαμβανομένου υπόψη ότι έχουν ήδη αναληφθεί χρηματοδοτικές υποχρεώσεις για ορισμένα μέσα έως αυτή την ημερομηνία, η Επιτροπή προτίθεται να ενεργήσει σε δύο χωριστά στάδια: το πρώτο στάδιο, έως το 2006, προβλέπει τη διατήρηση του υφιστάμενου νομικού πλαισίου και θα επιδιώξει με πρακτικό και δυναμικό τρόπο τη βελτίωση των σημερινών διαδικασιών και την αύξηση της αποτελεσματικότητας και προβολής της συνεργασίας. Μία ριζικότερη λύση, που προϋποθέτει τη δημιουργία ενός νέου μέσου γειτνίασης, θα πρέπει να αναζητηθεί για την περίοδο από το 2007 και εξής, μετά από αξιολόγηση των σχετικών νομικών και δημοσιονομικών θεμάτων.

⁶ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2698/2000 του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2000

ΠΡΩΤΟ ΣΤΑΔΙΟ 2004-2006: ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΓΕΙΤΝΙΑΣΗΣ

13. Για την περίοδο 2004-2006, ο κύριος στόχος πρέπει να είναι να υλοποιηθούν οι υπάρχουσες δεσμεύσεις και υποχρεώσεις σχετικά με την τρέχουσα περίοδο προγραμματισμού έως το τέλος του 2006, χάρις στην πρόοδο που έχει σημειωθεί στο συντονισμό των διαφόρων μέσων. Σ' αυτό το πλαίσιο, οι ειδικές προενταξιακές ανάγκες της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας πρέπει να ληφθούν πλήρως υπόψη.
14. Ως πρώτο βήμα, η Επιτροπή προτείνει συνεπώς γι' αυτή την περίοδο την εισαγωγή **προγραμμάτων γειτνίασης** που καλύπτουν τα εξωτερικά σύνορα της διευρυμένης Ένωσης. Τα προγράμματα αυτά θα τα καταρτίσουν από κοινού τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη εκατέρωθεν των συνόρων. Τα προγράμματα γειτνίασης θα καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα δράσεων που απορρέουν από τους στόχους που καθορίζονται στο σημείο 8 πιο πάνω και περιλαμβάνουν, για παράδειγμα, την υποδομή στους τομείς των μεταφορών, του περιβάλλοντος, της ενέργειας, των σημείων διέλευσης των συνόρων και των ηλεκτρονικών επικοινωνιών· τις επενδύσεις στην οικονομική και κοινωνική συνοχή (παραγωγικές επενδύσεις, ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων, την υποδομή που σχετίζεται με την επιχειρηματική δραστηριότητα, τη συνεργασία στους τομείς της έρευνας και της τεχνολογίας, καθώς και της καινοτομίας)· τις δράσεις με επίκεντρο τον άνθρωπο (όπως οι πολιτιστικές και εκπαιδευτικές ανταλλαγές και η συνεργασία)· την προώθηση της διαχείρισης της κυκλοφορίας των προσώπων και τη στήριξη της θεσμικής ανάπτυξης (συμπεριλαμβανομένης της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων, της διαχείρισης των συνόρων και των τελωνείων και της αντιμετώπισης άλλων κοινών προκλήσεων). Πρέπει να σημειωθεί, ωστόσο, ότι ορισμένα θέματα που έχουν σχέση με την πολιτική καλής γειτονίας ίσως πρέπει ακόμη, να ενταχθούν στα εθνικά προγράμματα. Κατά την προετοιμασία των προγραμμάτων γειτνίασης θα διασφαλισθεί ο συντονισμός με άλλα τρέχοντα και εν εξελίξει προγράμματα, καθώς και η πλήρης συνοχή με τα σχετικά εθνικά και περιφερειακά έγγραφα στρατηγικής.
15. Αυτά τα προγράμματα γειτνίασης θα επιτρέπουν την εφαρμογή μιας ενιαίας διαδικασίας, που θα περιλαμβάνει μία ενιαία πρόσκληση υποβολής προτάσεων και για τις δύο πλευρές των συνόρων, και θα προβλέπει μία κοινή διαδικασία επιλογής των έργων. Η χρηματοδότηση αυτών των προγραμμάτων γειτνίασης θα προέρχεται από τα κονδύλια που προορίζονται ήδη για τα υπάρχοντα προγράμματα, οι δε τυπικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων θα παραμείνουν ως έχουν. Στο παράρτημα 1 περιλαμβάνεται κατάλογος των πιθανών προγραμμάτων γειτνίασης.
16. Τα προγράμματα **INTERREG** καταρτίζονται στις παραμεθόριες περιοχές στο πλαίσιο εταιρικών σχέσεων που αναπτύσσονται σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο των ενδιαφερόμενων χωρών. Συνεπώς, τα προγράμματα αυτά είναι ήδη αποκεντρωμένα και, θα μπορούσαν να αποτελέσουν μία χρήσιμη βάση για τα προγράμματα γειτνίασης. Η σημερινή γεωγραφική κατανομή αυτών των προγραμμάτων INTERREG θα αποτελέσει την κατάλληλη βάση για το γεωγραφικό πεδίο των προγραμμάτων γειτνίασης. Τα προγράμματα αυτά περιλαμβάνουν αφενός διμερή προγράμματα διασυνοριακής συνεργασίας (INTERREG A), αφετέρου ευρύτερα προγράμματα υποπεριφερειακής και διακρατικής συνεργασίας (INTERREG B). Τα τελευταία επιτρέπουν επίσης διμερή έργα, εφόσον αναμένεται ότι θα έχουν ευρύτερο διακρατικό αντίκτυπο. Όπου υπάρχουν ήδη προγράμματα (π.χ. στα σύνορα Φινλανδίας-Ρωσίας), ίσως χρειαστεί να τροποποιηθούν ώστε να καλύπτουν ένα ευρύτερο φάσμα στόχων και να λαμβάνουν πλήρως υπόψη τα ζητήματα και τις προτεραιότητες εκατέρωθεν των συνόρων. Επίσης, η Επιτροπή θα

τροποποιήσει τις κατευθυντήριες γραμμές για το INTERREG ώστε να επιτρέψει να αναπτυχθεί αμεσότερη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών και των εταιρών Meda.

Όσον αφορά το **Tacis**, θα καταρτισθούν νέο έγγραφο στρατηγικής και ενδεικτικό πρόγραμμα για το Πρόγραμμα Διασυνοριακής Συνεργασίας 2004-2006 καθώς και τα σχετικά ετήσια προγράμματα δράσης, αφού ληφθούν υπόψη οι απαραίτητες αλλαγές που πρέπει να επέλθουν στα προγράμματα γειτνίασης, όπως η χωριστή ενδεικτική κατανομή των πόρων για κάθε πρόγραμμα γειτνίασης.

Για το **CARDS**, οι εκτιμήσεις που απαιτούν τα προγράμματα γειτνίασης θα ενταχθούν στο πολυετές ενδεικτικό περιφερειακό πρόγραμμα και στα σχετικά ετήσια προγράμματα δράσης.

Για το **Meda**, ο πολυετής ενδεικτικός προγραμματισμός για το 2004-2006 θα συμπεριλάβει τη "γειτνίαση" μαζί με ειδικά προγράμματα για τη συνεργασία με τα κράτη μέλη.

Για τα σύνορα της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας με τα δυτικά NAK και τα δυτικά Βαλκάνια (μελλοντικά εξωτερικά σύνορα), τα προγράμματα διασυνοριακής συνεργασίας **PHARE** θα καλύψουν την περίοδο 2004-2006 και θα αποτελέσουν χρήσιμη βάση για τα προγράμματα γειτνίασης.

17. Η προσέγγιση "Πρόγραμμα Γειτνίασης" θα οδηγήσει σε νέα σχέδια που θα αναπτυχθούν εκατέρωθεν των συνόρων. Τα εσωτερικά και εξωτερικά μέρη κάθε σχεδίου θα εφαρμόζονται επομένως συγχρόνως, και όχι διαδοχικά ή χωριστά.

ΝΕΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΕΙΤΝΙΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ ΣΥΝΟΡΑ

Για να δημιουργηθεί πρόγραμμα γειτνίασης που θα περιλαμβάνει τα INTERREG, διασυνοριακή συνεργασία PHARE, Tacis, CARDS και Meda, τα βασικά στάδια θα είναι τα εξής:

- Με βάση τις σημερινές δημοσιονομικές προοπτικές, ένα ειδικό κονδύλιο χρηματοδότησης θα χορηγηθεί, στο πλαίσιο των σχετικών εξωτερικών μέσων, στην περιοχή που καλύπτει το κάθε πρόγραμμα γειτνίασης. Η χρηματοδότηση από τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη θα καθοριστεί με απόφαση της Επιτροπής που θα εγκρίνει το στοιχείο του προγράμματος που αφορά διαρθρωτικό ταμείο.
- Οι προτεραιότητες του προγράμματος θα λαμβάνουν υπόψη τους απαραίτητους στόχους και τις δραστηριότητες εκατέρωθεν των συνόρων και τους τελικούς στόχους της ανακοίνωσης για την ευρύτερη Ευρώπη.
- Οι κανόνες που διέπουν τις δομές της επιτροπής του προγράμματος θα διασφαλίσουν σταθμισμένη συμμετοχή μελών εκατέρωθεν των συνόρων, καθώς και ανάλογη αντιπροσωπεία της Επιτροπής.
- Σε κάθε πρόγραμμα θα εφαρμοστεί μία ενιαία διαδικασία υποψηφιότητας και επιλογής που θα καλύπτει τόσο το εσωτερικό όσο και το εξωτερικό στοιχείο κάθε έργου.

- Οι διαδικασίες για τη λήψη τελικής απόφασης σχετικά με τα εξωτερικά και εσωτερικά μέρη των από κοινού επιλεγμένων έργων, και για τη σύναψη των συμβάσεων και τις πληρωμές, θα παραμείνουν αυτές που επιβάλλουν οι σχετικοί κανονισμοί.
- Οι διαδικασίες παρακολούθησης, ενημέρωσης και αξιολόγησης θα εναρμονιστούν και για τα δύο μέρη. Πρέπει επίσης να ενθαρρυνθεί η εφαρμογή ενός συστήματος τακτικής ανταλλαγής των καλύτερων πρακτικών και εμπειριών με βάση τα αποτελέσματα των διαφόρων έργων.

18. Η διαδικασία αυτή δεν θα απαιτήσει νέους χρηματοδοτικούς κανόνες, εφόσον τα διαρθρωτικά ταμεία θα εξακολουθήσουν να χρησιμοποιούνται μέσα στην Ένωση, ενώ στο εξωτερικό θα χρησιμοποιούνται εξωτερικά ταμεία. Αυτή η διαδικασία θα επιτρέπει την επιλογή κοινών έργων (το καθένα με εσωτερικό και εξωτερικό μέρος) από την επιτροπή επιλογής του προγράμματος γειτνίασης στην οποία θα μετέχουν τοπικοί και εθνικοί υπάλληλοι των αρμόδιων αρχών εκατέρωθεν των συνόρων.
19. Νομικά, τα μέρη αυτών των προγραμμάτων που αναφέρονται στις δραστηριότητες στο εσωτερικό των κρατών μελών θα συνεχίσουν να υπάγονται στα προγράμματα INTERREG, και επομένως στα διαρθρωτικά ταμεία. Τα εξωτερικά μέρη αυτών των προγραμμάτων θα παραμείνουν στο πλαίσιο του αντίστοιχου κανονισμού, και θα εφαρμόσουν την αντίστοιχη στρατηγική και τα ενδεικτικά προγράμματα και προγράμματα δράσης που ενέκρινε η Επιτροπή μετά από διαβουλεύσεις με την αρμόδια επιτροπή διαχείρισης. Αντίθετα, όσον αφορά τα ενδιαφερόμενα μέρη, τα δύο μέρη θα λειτουργούν ως ένα ενιαίο πρόγραμμα γειτνίασης.
20. Αν και τα προγράμματα γειτνίασης θα εφαρμόζονται στο πλαίσιο των τρεχουσών δημοσιονομικών προοπτικών και του προγραμματισμού για τα έτη 2004-2006, θα πρέπει να είναι διαθέσιμα αρκετά κονδύλια ώστε τα προγράμματα αυτά να μπορέσουν να έχουν πραγματικά αποτελέσματα και προβολή, και να ενθαρρυνθεί η ενεργός συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών εκατέρωθεν των συνόρων. Τα προγράμματα γειτνίασης πρέπει επίσης να λαμβάνουν υπόψη τα πρακτικά θέματα διαχείρισης και ικανότητας απορρόφησης. Με την επιφύλαξη των συνήθων διαδικασιών προϋπολογισμού και προγραμματισμού, η Επιτροπή προβλέπει στο στάδιο αυτό ότι θα ήταν δυνατό, στο πλαίσιο των υφιστάμενων μέσων και του δημοσιονομικού προγραμματισμού, να προταθεί συνολικό ποσό χρηματοδότησης γι'αυτά τα προγράμματα κατά την περίοδο 2004-2006 ύψους 955 εκατ. ευρώ, δηλαδή 700 εκατ. ευρώ στο πλαίσιο του INTERREG, 90 εκατ. ευρώ στο πλαίσιο του PHARE, 75 εκατ. ευρώ στο πλαίσιο του Tacis, 45 εκατ. ευρώ στο πλαίσιο του CARDS και 45 εκατ. ευρώ στο πλαίσιο του Meda. Η Επιτροπή θα παρουσιάσει αργότερα στις αρμόδιες επιτροπές διαχείρισης, με την κανονική διαδικασία, λεπτομερέστερες προτάσεις σχετικά με την εξωτερική χρηματοδότηση του μέσου ανά πρόγραμμα γειτνίασης.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΣΤΑΔΙΟ ΜΕΤΑ ΤΟ 2006: ΝΕΟ ΜΕΣΟ ΓΕΙΤΝΙΑΣΗΣ

21. Η προσέγγιση που περιγράφεται στο προηγούμενο μέρος προβλέπει θετική λύση σε πολλά εμπόδια που έχουν ήδη εντοπιστεί σχετικά με το συντονισμό των διαφόρων μέσων. Επίσης ανοίγει το δρόμο για τη θέσπιση ενός νέου μέσου γειτνίασης μετά το 2006.

22. Αυτό το μέσο, το οποίο θα μπορεί να λειτουργεί σε ίση βάση και από τις δύο πλευρές των εξωτερικών συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα αποτελεί μία γενικότερη προσέγγιση, η οποία θα συνδυάζει δραστηριότητες διασυνοριακής και περιφερειακής συνεργασίας γύρω από τα εξωτερικά σύνορα. Επίσης, θα αντιμετωπίσει τα πρακτικά προβλήματα που ίσως υπάρχουν ακόμη, έστω και μετά την εφαρμογή των παραπάνω μέτρων, όπως οι περιορισμοί ως προς τον τόπο και τον τρόπο χρησιμοποίησης της χρηματοδότησης.

ΤΑ ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Ένα μέσο γειτνίασης για τα εξωτερικά σύνορα της διευρυμένης Ευρωπαϊκής Ένωσης λογικά πρέπει να συνδέεται και να έχει συνοχή με τα διάφορα προγράμματα και τις διαδικασίες εξωτερικής πολιτικής, αλλά και να λαμβάνει υπόψη τις διάφορες περιφερειακές προτεραιότητες που έχουν ήδη τεθεί.

Ανατολικά, η διασυνοριακή διάσταση θα έχει ουσιαστική σημασία λόγω του μήκους των χερσαίων συνόρων. Ωστόσο, η ανακοίνωση για την ευρύτερη Ευρώπη αναφέρει ότι *“Ενδέχεται επίσης να εξεταστούν νέες πρωτοβουλίες για την ενθάρρυνση της περιφερειακής συνεργασίας μεταξύ της Ρωσίας και των χωρών των δυτικών ΝΑΚ. Αυτές μπορεί να αφορούν την υιοθέτηση από τη Βόρεια Διάσταση μιας πιο ανοιχτής προσέγγισης όσον αφορά θέματα γειτνίασης.”*

Στα δυτικά Βαλκάνια, το πρόγραμμα CARDS προβλέπει μία στρατηγική προσέγγιση όσον αφορά την παροχή βοήθειας στις χώρες της περιοχής και στόχος του είναι να βοηθήσει τις χώρες των Βαλκανίων να προετοιμαστούν για τη μελλοντική προσχώρηση, και να δημιουργήσει ένα στρατηγικό πλαίσιο για τις σχέσεις τους με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Όπως διευκρινίζει ο κανονισμός CARDS, η περιφερειακή, διασυνοριακή, διακρατική και διαπεριφερειακή συνεργασία πρέπει να διαδραματίσει βασικό ρόλο για το σκοπό αυτό.

Στη Μεσόγειο, τα χερσαία σύνορα δεν είναι τόσο σημαντικά, αλλά τα θαλάσσια σημεία διέλευσης σε μικρή απόσταση εξασφαλίζουν συχνή και εντατική σύνδεση μεταξύ των κρατών μελών και των εταίρων της νοτίου και ανατολικής Μεσογείου. Εξάλλου, η ανακοίνωση για την ευρύτερη Ευρώπη αναφέρει ότι *“θα ενθαρρυνθεί έντονα η περαιτέρω περιφερειακή και υποπεριφερειακή συνεργασία και ολοκλήρωση μεταξύ των χωρών της νοτίου Μεσογείου.”*

23. Ένα μέσο γειτνίασης θα επέτρεπε να συνδυαστούν αφενός στόχοι εξωτερικής πολιτικής, αφετέρου οικονομική και κοινωνική συνοχή. Αυτός ο συνδυασμός θα διασφάλιζε τη συνέχεια με τον τύπο τοπικής και περιφερειακής συνεργασίας που ήδη αναπτύσσεται με επιτυχία, για παράδειγμα στο πλαίσιο του INTERREG και της διασυνοριακής συνεργασίας PHARE, εισάγοντας συγχρόνως στο πεδίο της συνεργασίας συμπληρωματικούς, ευρύτερους γεωπολιτικούς στόχους οι οποίοι θα αποβούν σημαντικότεροι μετά τη διεύρυνση, όπως τονίζεται στην ανακοίνωση για την ευρύτερη Ευρώπη.
24. Αυτό το μέσο πρέπει να βασίζεται στα διδάγματα της προηγούμενης εμπειρίας από την εφαρμογή της διασυνοριακής συνεργασίας. Συγκεκριμένα, θα πρέπει να είναι απλή η εφαρμογή του και, για να μπορούν όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη να εξοικειωθούν πλήρως με αυτό, θα πρέπει να μετέχουν όλοι οι σχετικοί εταίροι σε ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

25. Προτού αναπτυχθεί περισσότερο αυτή η έννοια, αυτό που πρέπει κυρίως να εξεταστεί είναι οι νομικοί και δημοσιονομικοί περιορισμοί για την ολοκλήρωση των εσωτερικών και εξωτερικών πηγών χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επί του παρόντος, τα διαρθρωτικά ταμεία της Κοινότητας δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα δε εξωτερικά μέσα δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν στο εσωτερικό της Ένωσης. Για να λυθεί αυτό το πρόβλημα, μπορούν να εξεταστούν οι επόμενες λύσεις:
- να διευρυνθεί το περιεχόμενο και το γεωγραφικό πεδίο ενός υφιστάμενου μέσου συνεργασίας, ούτως ώστε τα κονδύλια αυτά να μπορούν να χρησιμοποιηθούν εκατέρωθεν των εξωτερικών συνόρων, και κατ'αυτό τον τρόπο να δημιουργηθεί ένα μέσο γειτνίασης από ένα υπάρχον μέσο (για παράδειγμα, να επιτραπεί η χρησιμοποίηση κονδυλίων INTERREG έξω από την Ένωση)·
 - να δημιουργηθεί ένας νέος ενιαίος κανονισμός για ένα μέσο γειτνίασης, που θα χρηματοδοτεί δραστηριότητες τόσο εντός όσο και εκτός της Ένωσης, και θα βασίζεται σε ένα ενιαίο κονδύλιο προϋπολογισμού. Θα πρέπει επίσης να μελετηθεί ένα ενιαίο μέσο που θα λειτουργεί σε δύο ξεχωριστά κονδύλια προϋπολογισμού. Ωστόσο, σ'αυτή την περίπτωση πρέπει να βρεθεί λύση για τα θέματα που αφορούν την κοινή εξωτερική και εσωτερική χρηματοδότηση έργων·
 - να δοθεί περισσότερη προσοχή στο συντονισμό μεταξύ των ήδη υφιστάμενων μέσων με βάση τα προγράμματα γειτνίασης που προτάθηκαν για το 2004-2006, να χρησιμοποιηθούν τα σχετικά διδάγματα από την εμπειρία και, ενδεχομένως, να διευρυνθούν οι στόχοι και το πεδίο χρηματοδότησης αυτών των προγραμμάτων, ενώ θα βελτιώνονται συνεχώς, όπου πρέπει, οι διαδικασίες.
26. Αυτές οι μακροπρόθεσμες λύσεις πρέπει να μελετηθούν εμπεριστατωμένα, και η Επιτροπή τις εξετάζει προς το παρόν για να αξιολογήσει τη σκοπιμότητά τους και την επίπτωση που θα έχουν στη συνεργασία κατά μήκος των εξωτερικών συνόρων.

V. ΕΠΟΜΕΝΑ ΣΤΑΔΙΑ

27. Η Επιτροπή προτίθεται να θεσπίσει αμέσως τα προγράμματα γειτνίασης που περιγράφονται στο μέρος IV. Αυτό συνεπάγεται:
- την τροποποίηση των υφιστάμενων προγραμμάτων INTERREG ώστε να ληφθεί υπόψη η έννοια του προγράμματος γειτνίασης·
 - να διασφαλισθεί ότι η έννοια του προγράμματος γειτνίασης λαμβάνεται πλήρως υπόψη στην τρέχουσα προετοιμασία των προγραμμάτων INTERREG στις υπό ένταξη χώρες όσον αφορά τα νέα τους προγράμματα για τα εξωτερικά σύνορα·
 - να τροποποιηθούν οι γενικές κατευθύνσεις INTERREG ώστε να προστεθούν οι νότιες περιοχές της Ισπανίας, της Γαλλίας, της Ιταλίας και της Ελλάδας, που θα καταστούν επιλέξιμες για τις δραστηριότητες συνεργασίας με τους εταίρους της νοτίου Μεσογείου, ούτως ώστε να είναι δυνατή η διμερής διασυνοριακή συνεργασία·

- να εγκριθεί, το φθινόπωρο του 2003, το ενδεικτικό πρόγραμμα για τη διασυνοριακή συνεργασία Tacis 2004-2006, που περιλαμβάνει τις απαιτούμενες αλλαγές·
 - να χορηγηθούν ειδικά κονδύλια για τη συνεργασία στο πρόγραμμα γειτνίασης στο πλαίσιο του πολυετούς ενδεικτικού περιφερειακού προγράμματος βάσει του CARDS 2004-2006·
 - να χορηγηθούν ειδικά κονδύλια για τη συνεργασία στο πρόγραμμα γειτνίασης στο πλαίσιο της εφαρμογής πολυετούς προγραμματισμού Meda για το 2004-2006·
 - να περιληφθεί η έννοια του προγράμματος γειτνίασης στην κατάρτιση των προγραμμάτων διασυνοριακής συνεργασίας PHARE 2004-2006, στα σύνορα της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας με τα δυτικά NAK και τα δυτικά Βαλκάνια.
28. Τα νομικά και δημοσιονομικά θέματα που αναφέρονται στο δεύτερο τμήμα του μέρους IV πρέπει να εξεταστούν εμπειριστατωμένα από την Επιτροπή προτού ληφθεί οριστική θέση. Η μελέτη αυτή έχει ήδη αρχίσει και θα συνεχιστεί κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2003.
29. Η Επιτροπή προτίθεται να παρουσιάσει, πριν το τέλος του 2003, κατευθύνσεις για τις προσεχείς δημοσιονομικές προοπτικές. Με βάση αυτές τις κατευθύνσεις και την Τρίτη Έκθεση για τη Συνοχή, η Επιτροπή θα υποβάλει λεπτομερέστερες προτάσεις για το νέο μέσο γειτνίασης μετά το 2006.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

Προτεινόμενος αρχικός κατάλογος των προγραμμάτων γειτνίασης

Πρόγραμμα Γειτνίασης	Σχετικές χώρες
Βορράς (Kolarctic)	Fin, S, N, Rus
Καρελία	Fin, Rus
Νοτιοανατολική Φινλανδία/Ρωσία	Fin, Rus
Εσθονία/Λετονία/Ρωσία	EE, LV, Rus
Λετονία/Λιθουανία/Λευκορωσία	LV, LT, Bel
Λιθουανία/Πολωνία/Ρωσία	LT, PL, Rus
Πολωνία/Ουκρανία/Λευκορωσία	PL, UKR, Bel
Ουγγαρία/Σλοβακία/Ουκρανία	Hun, SLK, UKR
Σλοβενία/Ουγγαρία/Κροατία	SLN, Hun, HR
Ουγγαρία/Ρουμανία/Σερβία & Μαυροβούνιο	HUN, Rom, SeM
Ιταλία/Αδριατική	I, HR, BiH, SM, ALB
Ιταλία/Αλβανία	I, ALB
Ελλάδα/Αλβανία	GR, ALB
Ελλάδα/ΠΓΔΜ	GR, FYROM
Ισπανία/Μαρόκο	E, MAR
Γιβραλτάρ/Μαρόκο	Gib, MAR
Ρουμανία/Ουκρανία	Rom, UKR
Ρουμανία/Μολδαβία	Rom, MOL
Βουλγαρία/Σερβία & Μαυροβούνιο	Bul, SeM
Βουλγαρία/ΠΓΔΜ	Bul, FYROM
Βαλτική Θάλασσα	D, DK, S, FIN, EE, LV, LT, PL, N, Rus, Bel
Κεντρική περιοχή και περιοχή του Δούναβη	D, A, I, GR, CZ, SLK, SLN, PL, HUN, ROM, BUL, HR, SeM, BiH, FYROM, ALB, UKR, MOL
Δυτική Μεσόγειος	I, F, E, P, UK, Mal, (MAR, ALG, TUN)
Archimed	GR, I, Mal, Cyp, (TUR, EGY, ISR, LEB, SYR, Pal, Jor)

Αυτός ο κατάλογος προγραμμάτων είναι καθαρά ενδεικτικός και βασίζεται στα προγράμματα INTERREG για τα σημερινά και μελλοντικά κράτη μέλη, καθώς και στα μελλοντικά προγράμματα διασυνοριακής συνεργασίας PHARE στα εξωτερικά σύνορα της διευρυμένης Ένωσης.